

Processen frem for produktet: igen og igen

Deltagere: 100 elever fordelt på 3 kommunale skolars 3.-5. klasser

Udøvende: Arkitekt Ragnhild Melbye og billedkunstner Henrik Westergaard

Som en del af modelkommuneprojektet; "Børn Fortæller Lokalhistorie", projektleder Karen Marie Demuth, ble det i starten af september afholdt en 2 gange 2 dages udendørsworkshops under overskriften: "Kunst, natur og sansernes fulde brug".

Begge workshops blev afviklet på udendørsarealerne på Pindstrup Centret, Djursland.

Vejret bød på dejlig dansk eftersommer, en blanding af regn, rusk og sol.

Som overskriften indikerer, handlede denne del af projektet om sansernes brug. Men også om at få nye venner og forhåbentligt blive lidt bedre til at navigere i kaos ved hjælp af simple dyder som åbenhed, tillid, tro og tålmodighed eller sagt på en anden måde; kærlighed til det, som er.



Sansekasser

Eleverne havde hjemmefra fremstillet 'sansekasser'. De måtte selv vælge størrelse og udformning. Alt fra tændstikæske til køle-fryseskabskasse havde berettigelse - det afgørende for projektet var, at der blev plads til både små og store armbevægelser. Kasserne havde eleverne, efter eget valg, installeret med et eller flere naturmaterialer fra deres egne lokalområder. Tanken var at, installationerne derved kom til at appellere til en eller flere sanseoplevelser. Og det kan jeg love for at de gjorde: Der var en kasse med små 'næsehuller' og rådne svampe og en vippekasse som man troede var tom og når man så først var blevet tryk ved situationen, vippede kassen og et pigæble landede i hånden.

Første opgave, var at skabe en forbindelse mellem kasserne. I grupper af 7, dannet på tværs af skoler og klasser, valgte hver gruppe efter en 'dybdepløjende' undersøgelse af centerets store og varierede udendørsområder, deres egen lokalitet. Hver gruppe fik udleveret et 80 m langt farvet garnnøgle. En person i gruppen fik nøglet i hånden, introducerede sig selv og sin kasse, fastgjorde tråden til sin kasse og sendte nøglet videre til en anden i gruppen. Efter 2 timers arbejde fremstod 8 installationer. Nogle hængende i træer, andre i relation til bygninger. Til slut var alle elever rundt og undersøge alle sansekasserne.

Tilbage i plenum, gav mange elever udtryk for, at de ud over at have haft sjove og spændende oplevelser, var glade for, at have lært nogle nye ansigter at kende.

Sanseinstallationer

Eleverne havde medbragt et naturmateriale, karakteristisk for deres hjemegn. Vi workshopholdere havde valgt løv og fast spagnum som materialer, der repræsenterede Pindstrup Centret.

Nu fik hver gruppe udleveret et naturmateriale. Pil, siv, dunhammer, bog, kastanjer, sand, spagnum, el. blade og hønsenet som konstruktionsmateriale. Desuden kunne der frit vælges strips i forskellige farver, snor, forskellige former for metaltråd og tapetklister. Hver gruppe havde mulighed for at bruge sakse, tænger, spader og save.

Opgaven lød: Undersøg naturmaterialet og skab en sanseinstallation/ fantasifigur. Grupperne arbejdede så de kunne se og høre hinanden og så vi kunne komme dem til undsætning i tide, hvis der opstod problemer og selvfølgelig gjorde der det. Som i de fleste skabelsesprocesser svingede følelserne her fra ekstase til fortvivlelse. Dette åbnede for en nærværende dialog med både lærere og elever om, hvad det egentlig vil sige, at være i en proces og om frustrationer over tid, at være i en hverdag uden samme mulighed for fordybelse og dermed fravær af dybe følelser og sansninger. En dialog om betingelser for identitet og relationer og eksistens.

Første workshopdag sluttede med at snakke om muligheder og begrænsninger i de enkelte materialer, skulpturelle virkemidler, kontraster, modsætningspar etc. Alt det man må forholde sig til, når man vil skabe et nyt miljø ved at installere "noget" i et allerede eksisterende. De fleste var rigtig godt trøjte og fyldt med nye indtryk både socialt og fagligt.

På 2. workshopdag gik alle fra morgenstunden direkte ombord i arbejdet. Gårdsdagens frustrationer var afløst af gå på mod og et væld af relevante spørgsmål, udsprunget af 1. dags undersøgelser og erfaringer.

Til det sidste blev der prøvet muligheder af. Vi var meget spændte, da børnene afslutningsvis skulle fortælle hinanden, og os voksne, om deres arbejde, først i det store fællesskab og dernæst under en slags åben fernisering, hvor alle summede rundt.

Der blev snakket om produktet i forhold til processen. Tænk, hvis det kun var produktet der betød noget, hvad så med de 99 % af tiden, som vi brugte på alt det, man ikke kan se i det færdige resultat?



Procesorienteret arbejde

I workshoppen ønskede vi at lægge hovedvægten på arbejdsprocessen. Vi ville flytte fokus fra sanseinstallationen som en færdig ide til undersøgelse og afprøvning af materialer.

Eleverne blev opfordret til at undersøge hvilke muligheder og potentialer der lå i det materiale de fik udleveret. Med udgangspunkt i deres forhåndskendskab til materialet, blev de opfordret til at se på dets muligheder med nye øjne og gøre nye opdagelser.

Det at give sig hen til en proces, forudsætter åbenhed og nærvær. Man må være indstillet på det uforudsigelige i modsætning til at forblive i det absolutte. Man må turde stå i forandringens kaos af uvidenhed. Kendte forestillinger må nedbrydes for at give plads for nye ideer. I selve skabelsens proces er resultatet selvsagt nyt og ukendt.

Det kan være en stor udfordring at stå i det uvisse. åbenhed, tvivl og forandring kan være skræmmende størrelser at have med at gøre. Ofte fristes man til at søge tryghed i resultater og målsætninger. For projektet var det vigtigt at eleverne oplevede at føle sig trygge i nysgerrigheden, eksperimentet og eventyret.

Gruppe i fælles proces

Åbenhed og mødet med det ukendte dannede også udgangspunkt for gruppedannelsen. Velvidende at en gruppes arbejdsproces og resultat er afhængig af gruppens medlemmer og deres relationer, havde vi valgt at sammensætte tilfældige grupper. Elevernes kendte relationsmønstre blev brudt og materialet kom i fokus.

Grupperne havde ikke på forhånd blidt introduceret til hvad en sanseinstallation var eller havde fået stillet en opgave i retning af et færdigt produkt. De blev opfordret til, først og fremmest, at undersøge, fordybe sig i og gøre erkendelser af materialet og dernæst i at finde frem til et fælles udtryk.

De mange åbne spørgsmål oplevedes både frustrerende og frigørende.

Vi opfordret til at danne mindre grupperinger i den store gruppe og indenfor dem følge sine tilskyndelser og indfald. Så efterhånden se om det var forbindelser i grupperingens arbejde og stille det sammen til et fælles udtryk. På den måde kan det være lettere at slippe sin ide, sit projekt og være til stede i nuet og lade produktet vokse ud af fællesskabets muligheder.

Workshoppen blev en skabelsesproces som udsprang af intuition og sanselighed, frem for logik og målrettethed. Der var højt til himlen og mulighed for forundring, fordybelse og fantasi. Det blev en livsbekræftende proces med langt flere åbne spørgsmål end afsluttende svar.

Henrik Westergaard og Ragnhild Melbye

